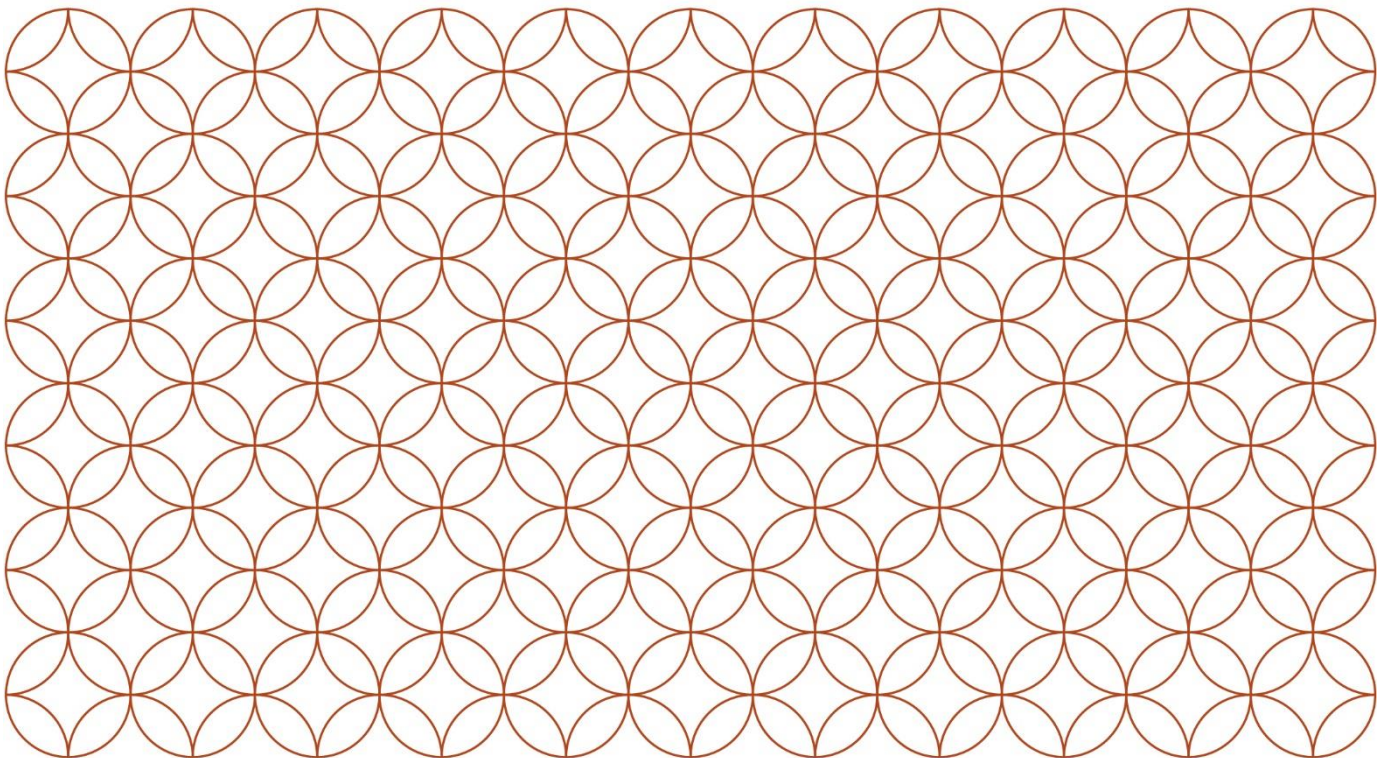

Redovisning av uppdraget att implementera EU:s agenda för vuxnas lärande

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2022-04-06

Diarienummer: 2020:1762

Skolverket, Stockholm 2022

Bakgrund

I denna redovisning ges en kort beskrivning av arbetet med EU:s agenda för vuxnas lärande, Skolverkets uppdrag samt tidigare projekt som Skolverket har genomfört inom ramen för EU-agendan. Syftet med redovisningen är dock huvudsakligen att beskriva det senast genomförda projektet.

Utgångspunkten för arbetet är EU:s resolution om en europeisk agenda för vuxnas lärande.¹ Resolutionen relaterar till EU-målen 2020² och avser formellt, icke formellt och informellt lärande. Nya prioriteringar för europeiskt samarbete på utbildningsområdet 2015³, The New Skills Agenda 2016⁴ samt en gemensam rapport från rådet och kommissionen om genomförandet av den strategiska ramen för europeiskt samarbete på utbildningsområdet (2020)⁵ har konkretiserat mål och syfte för arbetet med agendan.

Agendan omfattar allt lärande för vuxna som syftar till sådana effekter som överensstämmer med Europa 2020-strategin⁶, som är en gemensam strategi för tillväxt och sysselsättning och återfinns i tre av Sveriges fem övergripande nationella mål:

- Att eftersträva en höjning av sysselsättningsgraden till väl över 80 procent för kvinnor och män i åldrarna 20–64 till år 2020. Höjningen ska främst ske i grupper med en svag förankring på arbetsmarknaden, såsom unga och utrikes födda, och genom att motverka långa tider utan arbete. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män ska minska genom en ökning av kvinnors sysselsättningsgrad.
- Att öka den sociala delaktigheten genom att minska andelen som är utanför arbetskraften (utom heltidsstuderande), långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna till väl under 14 procent 2020.
- Att andelen 18- till 24-åringar som inte avslutat gymnasiestudier och som inte studerar ska vara mindre än 7 procent 2020 och att andelen 30- till 34-åringar som har minst en tvåårig eftergymnasial utbildning ska uppgå till 45–50 procent 2020.

¹ Council Resolution on a renewed European agenda for adult learning (2011/C 372/01).

² [Målen för 2020 | Europeiska kommissionen \(europa.eu\)](#)

³ New priorities for European cooperation in education and training (2015/C 417/04).

⁴ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén en ny kompetensagenda för Europa; Samarbete för att stärka humankapitalet, anställbarheten och konkurrenskraften (SWD (2016) 195 final).

⁵ Joint Report of the Council and the Commission on the implementation of the strategic framework for European cooperation in education and training (ET 2020).

⁶ <http://www.regeringen.se/sverige-i-eu/europa-2020-strategin/overgripande-mal-och-sveriges-nationella-mal/>
<http://www.regeringen.se/4990fa/contentassets/fae18f6dc9544c3ba09071f7efb1b2ea/sveriges-nationella-reformprogram-2017.pdf>

Skolverkets uppdrag

Skolverket har sedan 2012 haft i uppdrag att representera Sverige i arbetet med att implementera den europeiska agendan för vuxnas lärande. För uppdraget har en nationell koordinator utsetts av Regeringskansliet.

Inom ramen för arbetet med att implementera den europeiska agendan för vuxnas lärande i Sverige deltar den utsedda koordinatören i ungefär tre till sex möten per år, organiserade av Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA). Den nationella koordinatören ansvarar också för ansökan, samordning och återrapportering av de projekt som beskrivs nedan.

Syftet med mötena för de nationella koordinatörerna är att sprida kunskap och ge möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan europeiska länder. De medverkande länderna uppmanas även att ansöka om medel till projekt som kan främja implementeringen i det egna landet. Sverige har jämfört med många andra länder inom EU en väl utvecklad vuxenutbildning och har redan uppfyllt flera av de uppställda EU-målen. Sveriges insatser inom arbetet med EU-Agendan har oftast utgått från nationella reformer som tagits fram för de ovan nämnda nationella målen och strävat efter att ge stöd för att dessa ska implementeras i hela landet.

Projekt finansierade via programmet Erasmus+

Genom EACEA har medverkande länder haft möjlighet att delfinansiera aktiviteter genom att ansöka om projektmedel via Life long Learning Programme och Erasmus+. Skolverket har sedan 2012 ansökt om och fått medel till fem projekt. De projekt som Skolverket hittills har genomfört har haft olika karaktär och inriktning och aktiviteter har grundats på att det har funnits ett nationellt behov av utveckling.

I *EU-Agendan 1* var syftet att öka kunskapen om agendan, därefter har projekten haft olika inriktningar. Skolverket har gett stöd till kommuner för att utveckla arbetet med att söka upp vuxna med kort tidigare utbildning och motivera dem till studier. I *EU-Agendan 2* genomfördes en kartlägningsstudie om samverkan kring vuxenutbildning mellan kommuner. I *EU-Agendan 3* undersöktes studie- och yrkesvägledningens roll i valideringsprocessen, där Skolverket även tillhandahöll stöd och kompetensutveckling inom validering. I *EU-Agendan 4* fokuserade Skolverket på de regionala dialogerna där vuxenutbildning diskuterades, från EU:s mål till en regional och lokal kontext. Syftet var att få en bild av i vilken utsträckning den europeiska agendan har implementerats runt om i landet och klargöra behoven av utvecklingsstöd. Skolverkets analys utifrån den nulägesbeskrivning som togs fram inom det projektet låg sedan till grund för upplägget i *EU-Agendan 5*, vars programperiod nyligen har avslutats och beskrivs mer utförligt nedan.

EU-agendan 5, 2020-01-01 till 2021-12-31

I januari 2020 startade Skolverket ett femte EU-finansierat projekt. I ansökan till denna period utgick Skolverket från lägesbeskrivningen⁷ som gjordes i EU-agendan 4 samt från behov identifierade i Skolverkets egen analys⁸ av periodens regionala dialoger.

Identifierade behov

Eleverna inom vuxenutbildningen är en heterogen grupp där allt fler behöver stöd och individuella anpassningar, både inför och under sin studietid. Organisation, studieformer och pedagogik behöver anpassas för att bättre kunna möta elevernas behov och ge en flexibel och individanpassad utbildning. Utvecklingsbehov finns både på organisatorisk nivå och i undervisningen. Det efterfrågas stöd både när det gäller verksamhetsutveckling och kompetensutveckling för lärare och annan personal.

Underlagen visar att huvudmän runt om i landet prioriterar generella satsningar för ökad flexibilitet och individualisering. Sådana satsningar förutsätter dock ofta att individen redan har grundläggande färdigheter då de till exempel bygger på distansundervisning, it-lösningar, självstudier och liknande. För att de svagaste elevgrupperna ska kunna tillgodogöra sig huvudmännens satsningar finns därmed behov av att höja dessa elevgruppers grundläggande färdigheter, vilket också sammanfaller med ett av huvudsyftena med EU-agendan.

Det har dessutom framkommit att lärare inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi), kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och som särskild utbildning på grundläggande nivå ofta är ensamma på sin arbetsplats och saknar kollegor att utbyta erfarenhet och tips med. Lärare har uttryckt behov av att få träffa eller på annat sätt interagera med andra lärare inom samma område.

Mål för projektet

I Sverige har alla vuxna som saknar grundläggande färdigheter rätt att studera för att få dessa. Det råder dock brist på lärare med utbildning och erfarenhet, inte minst inom detta område. En prioriterad insats för att öka kvaliteten i utbildningen för dessa elever är att stödja lärare i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi), kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och som särskild utbildning på grundläggande nivå. Skolverkets mål för projektet var att ta fram, anpassa och implementera stöd och verktyg för lärare som dessutom främjar kollegialt lärande och involverar alla målgrupper.

Genomförandet

Med stöd av ett antal experter skapades grunden för ett nätverk för lärare där de skulle få möjlighet att utbyta erfarenheter, efterfråga och dela med sig av material och bedriva kollegialt lärande med andra lärare inom samma område. Nätverket

⁷ <https://www.skolverket.se/publikationer?id=4744>

⁸ Sammanställning av regionala dialoger om vuxenutbildning 2019, Skolverket 2019.

skulle etableras genom flera olika lokala möten, i syfte att hitta intresserade deltagare. Restriktioner på grund av Covid-19 pandemin gjorde dock att de lokala mötena fick ersättas av webinarium. Experterna bidrog med sin kunskap och erfarenhet i webinariet, på en PLA i EU-Agendans regi i maj 2021 och med innehåll till blogginlägg i den blogg som startades i projektet. De bidrog också med att informera om och sprida stödmaterial som producerats inom projektet.

Förhoppningen var att nätverket skulle kunna bestå utan Skolverkets inblandning efter projektets slut. Initialt var det svårt att hitta en lämplig plattform för det digitala nätverket, efter hand framkom dock att EPALE⁹ var en bra och redan existerande kanal för vuxnas lärande. Ett fördjupat samarbete med EPALE etablerades ganska sent i projektet med en del initiala tekniska problem. Till slut publicerades dock under våren 2021 det första blogginlägget på sajten. Därmed drog projektet nytta av EPALE:s befintliga digitala kanal för att sprida materialet. Detta bidrog även till en närmare och starkare koppling till EPALE. Ett exempel på det förstärkta bandet är att en av experterna som anlätas i projektet har fått ytterligare uppdrag av EPALE efter projektets slut.

En del av projektet var att ge stöd åt lärare som undervisar i matematik inom komvux i svenska för invandrare, komvux på grundläggande nivå och komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå. Därför anlätades en översättare till ett norskt material ”Basmatematik med språkhjälpare” producerat av Kompetanse Norge. Materialet översattes till svenska och består av en lärarhandledning och fem filmer som beskriver hur undervisningen av grundläggande matematik kan planeras och genomföras. Materialet kan användas som kollegialt stöd för lärare och lärarlag som arbetar med vuxna elever med kort eller ingen skolbakgrund. Dessutom anlätades en forskare som skrev en artikel om nyanlända vuxnas numeracitet. Tanken var att sätta fokus på forskning om vuxenutbildning och att koppla den till det översatta stödmaterialet. Artikeln ger en generell bild av hur begreppet numeracitet kan förklaras men även kopplas till bedömning och kartläggning. Den kan också användas som kollegialt stöd för lärare och lärarlag som arbetar med vuxna elever med kort eller ingen skolbakgrund.

I ett tidigare uppdrag har Skolverket tagit fram ett omfattande kartläggningsmaterial som stöd för lärare vid kartläggning av nyanlända vuxna elevers litteracitetserfarenheter. EU-agenda 5-projektet har låtit översätta materialet till ytterligare tio nya språk, albanska, franska, grekiska, kinesiska, nederländska, polska, rumänska, ryska, tyska och spanska. Sedan tidigare är materialet översatt till arabiska, dari, engelska, pashto, persiska, somaliska, sorani, thailändska, tigrinja och turkiska. Stödmaterialet kan bidra till en mer individuellt anpassad utbildning för vuxna i behov av grundläggande färdigheter. Genom att eleverna får använda sitt starkaste språk när kartläggningen genomförs underlättas deras möjlighet att uttrycka sina behov och de blir då mer delaktiga i sin lärprocess. Utbildningen blir därmed mer anpassad till individen, den bygger

⁹ [EPALE | Elektronisk plattform för vuxnas lärande i Europa](#)

mer på elevens erfarenheter och förhoppningsvis blir utbildningen mer effektiv av detta.

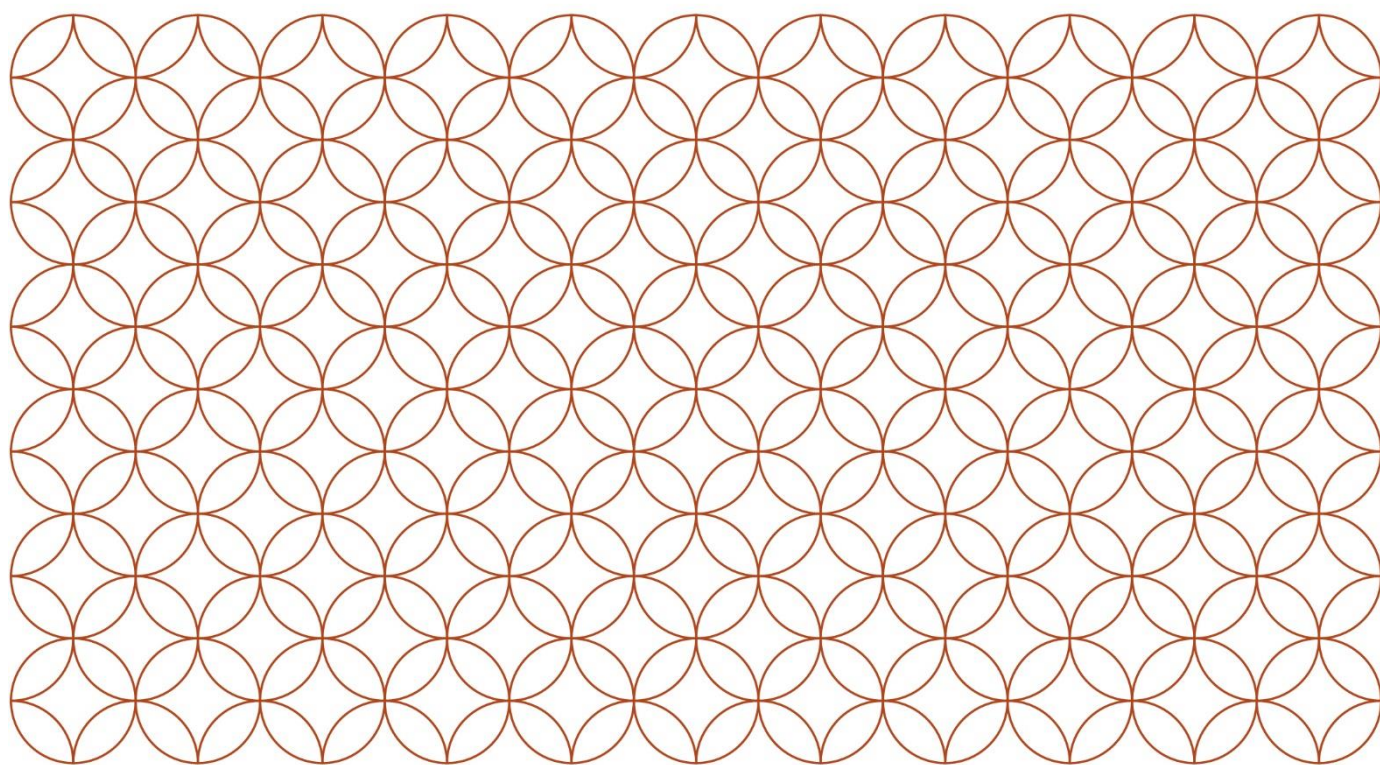
För EU-agenda 5-projektet beviljades Skolverket 101 000 euro i EU-bidrag, med en total budget på 134 788 euro och därmed egen finansiering på 33 788 euro. I den ursprungliga budgeten bestod en stor del av de planerade kostnaderna av resor och fysiska mötet, vilka inte kunde genomföras på grund av restriktionerna för Covid-19. EU godkände i stort sett alla önskemål om att få flytta dessa kostnader till insatser som gick att genomföra trots restriktionerna. Detta resulterade i att i nästan hela budgeten kunde utnyttjas. Den totala kostnaden för projektet blev 139 131 euro, varav 99 111 euro var EU-bidrag och 40 020 euro egen finansiering.

Övriga insatser för att implementera den europeiska agendan för vuxnas lärande

Skolverket genomför en mängd insatser som ryms inom uppdraget att implementera den europeiska agendan för vuxnas lärande i hela landet, där de regionala dialogerna kanske är en av de viktigaste. Genom dem når Skolverket ut till samtliga Sveriges regioner och får möjlighet att sprida sådant som är aktuellt och fånga upp problem inom kommunal vuxenutbildning.

Skolverket medverkar även i årliga mötesplatser arrangerade för institutioner som har utsetts till nationella samordnare för EU:s Agenda för vuxnas lärande, NVL-koordinatorer, NVL:s värdorganisationer, samt nordiska EPALE-koordinatorer.

Trots att Skolverket under perioden 2022–2023 inte har något EU-finansierat projekt inom den europeiska agendan för vuxnas lärande fortsätter arbetet med implementeringen av agendan, både genom regeringsuppdrag och genom de instruktionsenliga uppdrag som myndigheten har.

Skolverket

www.skolverket.se